

Bevarandeplan för Natura 2000-området Vellinge ängar SE0430150

Vellinge ängar under översvämningen januari 2017. Foto: Länsstyrelsen i Skåne.

Grunduppgifter om

Län:	Skåne
Kommun:	Vellinge
Läge:	Ca 3 km väster om Vellinge.
Markägare:	Enskilda
Areal:	395,1 hektar
Skyddsform:	Foteviksområdet (naturresevat) 2011–05.
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 2001–03. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004–12. SAC fastställt av Regeringen 2011–03. Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2018-12-20 respektive 2018-12-21.
Reviderad:	2018-07

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Om ett Natura 2000-område också ingår i ett annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, finns det gällande föreskrifter för området, dessa finns att läsa i beslutet till naturreservatet samt i skötselplanen. Bevarandeplanen för Natura 2000-området hänvisar i mycket till skötselplanen och utgör därför en enklare form av bevarandeplan. Bäst läses de tre dokumenten tillsammans.

Vad är en Natura 2000-art eller en typisk art?

I bevarandeplanen redovisas flera kategorier av arter. *Natura 2000-arter* är utpekade skyddade arter listade i art- och habitatdirektivets bilaga 2 eller i fågeldirektivets bilaga 1. Bevarandemål för arter i denna kategori som finns inom ett utpekat Natura 2000-område ska finnas med i en bevarandeplan. Tillstånd krävs alltid för åtgärder som riskerar att påverka dessa arter negativt.

Typiska arter är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsamt tillstånd för en utpekad naturtyp. *Karaktäristiska arter* är vanligt förekommande arter som stödjer tolkningen av en viss naturtyp. Arter kan vara både typiska och karaktäristiska. *Prioriterade arter* och naturtyper är de arter och naturtyper som utpekats som mest hotade enligt art- och habitatdirektivet och vars utbredning huvudsakligen ligger inom EU:s territorium. *Rödlistade arter* är en sammanställning av arters status när det gäller risk att dö ut inom ett lands gränser. Klassificeringen bygger på IUNC¹ definitioner och kategorier för bedömda arter. En nationell rödlista publiceras vart femte år av ArtDatabanken och finns för denna bevarandeplan förtecknad i boken Rödlistade arter i Sverige 2015. *Fridlysta arter* är förtecknade i Artskyddsförordningen. Det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada fridlysta växter och djur. *Ågp-arter* är hotade arter med ett särskilt åtgärdsprogram för att förbättra artens överlevnadsmöjligheter.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se

Mer information om naturreservat

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/bildanaturreservat eller telefon 010-224 10 00

Karttjänsten Skyddad natur webbplats: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

¹ International Union for Conservation of Nature

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	8
Bevarandemål.....	8
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	11
Naturtyper	11
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	13
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	15
Skydd och reglering.....	15
Prioriterade bevarandeåtgärder	16
Restaureringsåtgärder	16
Löpande skötsel	16
Uppföljning	16
REFERENSER.....	17
BILAGOR	18
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	19
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	20
Bilaga 3, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	21

Översiktskarta

SCI Natura 2000-området Vellinge ängar, SE0430150

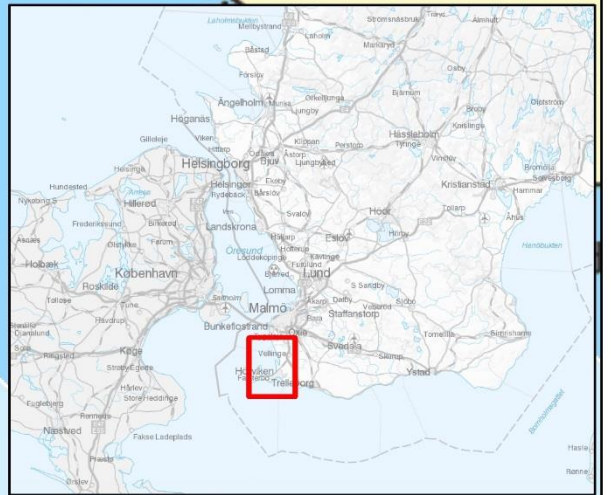

2018-10

© Länsstyrelsen Skåne
 © Naturvårdsverket
 © Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Områdets avgränsning

0 1 2 Km

Områdesbeskrivning

Natura 2000-området Vellinge ängar ett grunt havsområde och låglänt strandområde nordost om Falsterbohalvön. Området omfattar strandområdet i de inre delarna av Foteviken med de östra stränderna längs Hammars näs samt strand och havsområdet norrut.

Vellinge ängar har höga botaniska värden och är av stor vikt för många olika arter av rastande och häckande fåglar. Kusten karakteriseras av låglänta väl hävdade strandängar i stort sätt fria från träd och buskar och med inslag av marskland där flora präglas av det saltvatten som översvämmar området vid högvatten. Större delen av strandängarna i Natura 2000-området Vellinge ängar används som betesmark och utgör de sista resterna av utmark i ett odlingslandskap med mycket lång hävdkontinuitet vilket bidrar till de höga naturvärdena med lågväxande vegetation. Mindre arealer betas inte och domineras av mer högväxt vegetation med bland annat bladvass och havssäv. Flera öppna diken och mindre bäckar flyter genom strandmarken och strandlinjen som betas kännetecknas av marskland med en mängd rännor och skonor. De fuktiga strandängarna utgör hemvist för den sällsynta arten grönfläckig padda. På Eskilstorps ängar, som i norr angränsar till Vellinge ängar, har arten ett av sina starkaste fästen i landet.

Havsområdet är långgrund där stora delar av havsbotten är blottlagd under perioder med lågvatten vilket kan vara under långa perioder vid högtrycksbetonat väder i detta område där tidvatten saknas. Den låga men också varierande salthalten har stor inverkan på förekomsten av arter. Bottnarna domineras av mjukbotten med och utan makrovegetation där ålgräs hittas längs den västra gränsen mot den djupare ränna som går in i Foteviken och som användes som transportled av vikingarna. De grundaste bottnarna är dyiga med högt inslag av organiskt material. Havsborstmaskar och andra marina evertebrater kan finnas i höga tätheter liksom mindre arter av fisk samt yngel av framförallt plattfisk. Områden med ålgäs utgör livsmiljö för den akut utrotningshotade ålen men även av mer limniska arter som abborre och gädda.

Vellinge ängars strandmarker och grunda havsområde är av stort värde både för häckande och rastande fåglar. Speciellt viktigt är området för vadarfåglar, varav många rödlistade arter återfinns inom området. Fåglarna hittar lämpliga häckningsmiljöer på de betade strandängarna och föda i det långgrundna, ofta blottlagda, bottenområdena där de ostört kan söka föda och rasta.

I torrare delar av ängsmarkerna har gul tuvmyra byggt upp stackar som ger det annars flacka landskapet karaktär och ett varierat mikroklimat för floran. Längs den östra gränsen är floran näringspåverkad och mer trivial i sin karaktär, även om man här hittar sällsynta arter som rödkämpar, mandelblom, gulmåra och knölsmörlomma.

Området gränsar till Natura 2000 SCI-området Falsterbohalvön och överlappar med Natura 2000 SPA-området Falsterbo-Foteviken, där områdets fågelarter beskrivs mer ingående, samt

med naturreservatet Foteviksområdet. Området är upptaget i våtmarkskonventionen RAMSAR och ingår i sin helhet i Helcom MPA² som ”Falsterbo Peninsula with Måkläppen”.

I övrigt gällande områdesbeskrivning hänvisas till beslut och skötselplan för naturreservatet Foteviksområdet i vilket Natura 2000-området Vellinge ängar ingår.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Vellinge ängars naturtyper med arealer och Natura 2000-arter inom området. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
Sublittoral sandbankar med vegetation dominerad av marina kärlväxter (1111)		20	20
Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten (1140)		149	149
*Kustnära laguner (1150)	6,3		6,3
Ler- och sandsediment med glasört och andra annueller (1310)	0,43		0,43
Atlantiska havsstrandängar (<i>Glauco-Puccinellietalia maritima</i> , 1330)	127,3	23,6	150,9
Total areal naturtyper		326,6	
Total områdesareal		395,1	
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			

² Baltic Sea Protected Areas

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

De prioriterade bevarandevärdena är på Vellinge ängar de öppna betade strandängarna, de grunda marina miljöerna och översvänningsmarkerna som utgör värdefulla botaniska miljöer och utmärkta livsmiljöer för häckande och rastande fåglar. Dessa miljöer återfinns i naturtyperna sublittorala sandbankar dominerade av marina kärlväxter (1111), blottade ler- och sandbottnar (1140), laguner (1150), glasörtstränder (1310) och salta strandängar (1330).

Motivering:

Natura 2000-området Vellinge ängar omfattar ett av länets förnämsta havsstrandängar med karakteristiskt utbildade marskområden. Ängarna har en långvarig beteshävd som går tillbaka flera generationer och utgör resterna av ett ålderdomligt utmarkslandskap. Området har en för sina naturtyper mycket representativ flora, ett varierat och rikt fågelliv samt hyser en population av den sällsynta gröNFLäckiga paddan. Bland mer sällsynta växtarter återfinns busktörne, dikesskräppa, praktnejlika och ormax. Det ingående havsområdet är grunt och produktivt och nyttjas som livsmiljö av bland annat ål och yngel av plattfisk. Grundområdena är av stor vikt som födosöksområde och rastplats för vadarfåglar. Vellinge ingår i ett större sammanhängande område med väl hävdade öppna strandmarker och utgör en viktig del i en spridningskorridor för bland annat groddjur.

Bevarandemål

Målet är att långsiktigt bevara natur-, kultur- och geomorfologiska värden både i områdets marina miljöer samt i de sista resterna av utmark i ett odlingslandskap med mycket lång hävdkontinuitet. Vellinge ängars naturvärden är beroende av att havsområdet lämnas för fri utveckling och att den långvariga hävden fortsätter på strandängarna. De i stort träd- och buskfria öppna markerna ska bevaras och strandlinjen ska vara öppen och utan stora bestånd av vassvegetation.

Naturtypen sublittorala sandbankar med vegetation dominerad av marina kärlväxter (1111) ska omfatta nuvarande areal på minst 20 hektar, blottade sandbottnar (1140) ska omfatta nuvarande areal på 149 hektar men ska tillåtas variera på grund av naturliga förlopp. Naturtypen laguner (1150) ska omfatta nuvarande areal på minst 6,3 hektar. Naturtypen glasörtstränder (1310) ska omfatta minst nuvarande areal på 0,43 hektar och ska om möjligt utökas. Naturtypen kan tillåtas variera på grund av naturliga förlopp. Naturtypen salta strandängar (1330) ska utgöra en areal på

minst 150,9 hektar och kan med fördel öka i areal på bekostnad av de bladvassområden som förekommer i området.

Gemensamma bevarandemål för förekommande naturtyper

Hydrografiska villkor i form av vattenstånd, strömmar, vågor, vattenutbyte och sötvattensflöde ska variera naturligt i tid och rum.

Sötvattenstillförseln ska vara bibehållen med en naturlig blandning av söt- och saltvatten. I bäckmynningar ansamlas finare sediment som bildar deltan med sand- och gyttjebankar.

Sedimentationen ska vara naturlig, med försumbar antropogen påverkan, och inte inverka negativt på karakteristiska och typiska arter.

Naturliga processer som leder till transport av sand såsom sanddrift, erosion och ackumulation, ska tillåtas verka.

Naturtyperna och livsmiljöerna ska vara i ett tillstånd som stödjer dess ekologiska funktioner samt diversiteten i associerade samhällen.

Artsammansättningen ska vara naturlig för naturtyperna och karakteristiska och typiska arter ska finnas i livskraftiga populationer.

Främmande arter eller genetiskt främmande populationer ska inte inverka negativt på artsammansättningen eller populationsstorlekar hos naturligt förekommande arter.

Det ska finnas fria passager för djur och växter i alla livsstadier för att upprätthålla en konnektivitet inom området och mellan angränsande områden.

Mänskliga aktiviteter, verksamheter och vistelser ska inte inverka negativt på viktiga processer, funktioner, strukturer samt på karakteristiska och typiska arter.

Tillförsel av energi, inbegripet undervattensbuller, ska ligga på nivåer som inte påverkar marina livsmiljöer, landmiljöer eller arter på ett negativt sätt.

Specifika terrestra bevarandemål

Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar sker regelbundet och/eller säsongsvis. Naturliga vattennivåer ger upphov till markfuktighet och växelfuktiga miljöer.

Naturliga störningsprocesser så som tramp och periodisk torkstress ska påverka området

Vegetationen på strandängar och staggräsmarker ska främst bestå av lågvuxna arter.

Låglänta strandängar ska betas och hävdas så att den naturliga floran bevaras och ska fungera som häckningslokaler för markhäckande fåglar av olika arter, främst för vadarfåglar såsom

sydlig kärrsnäppa och skärfläcka. Igenväxningsvegetation ska inte förekomma annat än i begränsad utsträckning

Naturtyperna ska fungera som häcknings- och födosöksområde, rastplats och övervintringsområde för olika sjö- kust- och flyttfågelarter.

Fysiska strukturer som små busksnår och småvatten ska förekomma.

Naturtyperna glasörtstrandängar (1310) och salta strandängar (1330) ska fungera som livsmiljö för tork- och salttålig vegetation. Vass och annan högrötsvegetation ska förekomma sparsamt.

Specifika marina bevarandemål

Strukturbildande vegetation såsom sjögräs ska finnas med en naturlig artsammansättning, djuputbredning och i ett tillstånd som stödjer dess ekologiska funktioner samt diversitet i associerade samhällen.

Det ska finnas förutsättningar för fiskars lek- och uppväxt och naturtyperna ska fungera som viktiga födosöksområden för fiskar.

Naturtyperna ska kunna fungera som livsmiljö, födosöks-, rast- och övervintringsområde för en stor mängd kust- och sjöfågel av många olika arter.

Vattnet ska vara klart med ett siktdjup och ljusklimat som är förknippat med naturtypen och dess naturliga förutsättningar. Sedimentation och grumling ska endast orsakas av naturliga rörelser i vattnet.

Vattenkvaliteten ska ha minst god status³ inom området. Den antropogena belastningen i form av utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen eller kemikalier ska vara i koncentrationer som inte resulterar i negativa direkta eller indirekta effekter på arter och funktioner i naturtyperna. Syrgashalten ska vara god.

Sublittoral sandbankar med vegetation dominerad av marina kärlväxter (1111) ska finnas i området.

Naturtypen ler- och sandbottnar (1140) ska präglas av återkommande naturlig störning med periodvis blottläggning av botten. Blottläggning av botten ska variera naturligt i tid och rum och bero på vattenstånd, vågerosion och sedimentation.

Ler- och sandbottnarna ska fungera som viktigt födosöksområde för fiskar, speciellt för uppväxande plattfisk men även för mindre arter som stubb, när området är vattentäckt. Naturtypen ska också fungera som födosöksområde och rastplats för fågel, särskilt för vadare.

³ Vattenkvaliteten ska enligt Vattendirektivet ha god ekologisk och kemisk status. Enligt Havsmiljödirektivet är kravet att kvaliteten ska vara av god miljöstatus. Direktiven överlappar från strandlinjen till en sjömil utanför baslinjen.

Hydrologin i kustnära laguner (1150) ska vara ostörd och horisontella grundvattenrörelser får inte påverkas. Det samma gäller grundvattnets kemiska egenskaper och temperatur.

Tröskeln och/eller vegetation i mynningen ska vara bibehållen med naturligt begränsat vattenutbyte med omgivande havsområde.

Lagunerna ska inte växa igen.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Sublittoral sandbankar med vegetation dominerad av marina kärlväxter (1111)

Naturtypen sublittoral sandbankar med vegetation dominerad av marina kärlväxter (1111) förekommer längs områdets västra gräns. På de djupaste delarna förekommer ålgräs som tillsammans med andra mer storväxta kärlväxter, som borstnate och slingor, bildar sjögräsängar. Arterna fyller en mycket viktig fysisk och biologisk funktion. Rötter och rhizom bildar en rotfilt som stabiliserar bottenmaterialet vilket begränsar eventuell erosion. Sjögräsängarna är en viktig livsmiljö för många marina organismer. Vegetationen ger substrat, skydd och föda till en mängd olika ryggradslösa djur och fisk och här har den rödlistade köpenhamns musslan påträffats. På grundaste bottenarna, förekommer kortbladiga kärlväxter som natingar, hårsärv, och kransalger. Vanliga arter som kan påträffas är märlor som *Gammarus sp.* och *Microdeutopus gryllotalpa*, pungräkor samt sandräkor och östersjömusslor. Olika småfiskar, såsom stubb och spigg, uppehåller sig gärna i områden med ålgräs. Habitatet är en viktig födosöks-, lek- och uppväxtplats för vandrande fiskar som horngädda. Yngel och unga fiskar hittas på sandområden från någon decimeters djup där de livnär sig på små kräftdjur. Även vandrande fiskar som ål, bedömd som akut hotad, använder de grunda vegetationsklädda bottenarna som livsmiljö. Mer limniska arter som abborre trivs i det bräckta vattnet längs kusten och Foteviken är omtalad för sina stora gäddor. Fåglar som svanar, gäss och änder uppehåller sig över bottenarna där de betar av bottenvegetationen eller äter av bottenjuret.

Naturtypen bedöms ha icke fullgod bevarandestatus på grund av att vattenkvaliteten har måttlig status.

Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten (1140)

Största delen av områdets havsareal består av ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten (1140). På grund av avsaknad av tidvatten styrs vattenståndet nästan helt av vädersituationen. Vattenståndet kan variera snabbt och mycket över kort tid men bottenarna kan även vara blottlagda under långa perioder vid högttryck. Även salthalt och temperatur varierar vilket gör att

de organismer som lever här måste tolerera en hög nivå av fysisk stress. Kortbladiga växter som nating förekommer, men bottenlevande kiselalger dominerar oftast som primärproducenter. Till bottenfaunan hör sandräka, rovbormask och tusensnäcka, som finns i områden med höga halter organiskt material i sedimenten. Bottenfaunan kan finnas i mycket höga tätheter och naturtypen är därför mycket viktig som födosöksområde för rastande och häckande vadarfåglar såsom snäppor, storspov och skärfläcka med flera.

Naturtypen bedöms ha icke fullgod bevarandestatus på grund av att vattenkvalitén har måttlig status.

*** Kustnära laguner (1150)**

Kustnära laguner (1150) har bildats på flera ställen, framförallt i den sydöstra delen, i Natura 2000-området. Lagunerna utgörs av mindre områden längs stränderna som blivit avsnörda från havet. Längst med kusten i den södra och mellersta delen av Natura 2000-området utgörs havsmiljön främst av naturtypen lagun (1150), det vill säga helt eller delvis avsnörda havsvikar. Lagunerna är grunda och har ler- och sandbotten. Vegetationen är sparsam men mängden evertebrater kan vara riklig. I delar av lagunområdet pågår en avlagring av sediment som gör att strandlinjen idag ligger längre ut än den gjorde för 100 år sedan. I lagunområdet mynnar ett par vattendrag. I naturtypen finns bland annat arter som skruvnating och hårsärv. Naturtypen har i området fullgod bevarandestatus.

Ler- och sandsediment med glasört och andra annueller (1310)

Naturtypen glasörtstränder (1310) utgörs av en mindre areal på Fotevikens östra strand. Naturtypen består av två små ytor som utgör en naturlig del av naturtypen salta strandängar. Glasörtstränderna har ett utbredningsområde som varierar årligen till följd av naturliga förändringar av vattenståndet. Floran domineras av arter som glasört, saltnarv och strandkrypa. Naturtypen har i området fullgod bevarandestatus.

Atlantiska havsstrandängar (*Glauco-Puccinellietalia maritima*, 1330)

De salta strandängarna (1330) utgör Natura 2000-områdets mest omfattande naturtyp på land och finns längs med kustlinjen på bägge sidorna av Foteviken. Naturtypen varierar en hel del inom området och vissa partier är finare än andra. Vanliga arter man finner här är bland annat blåsklöver, glasört, grått saltgräs, gulkämpar, havsälting, gåsört, krypven, kvickrot, rödsvingel, saltnarv, salttåg, spjutmålla, strandaster, strandkrypa, strandkämpar och trift. Lite mer sällsynta växter som förekommer är t.ex. busktörne, dikesskräppa, ormax, praktnejlika, saltmålla, smal käringtand och vårkällört. I de friska partierna längst bort från havet finner man växter såsom brudbröd och rödkämpar på tuvorna. De salta strandängarna utgör mycket viktiga miljöer för fågellivet och nyttjas både för häckning, födosök och rastning. Typiska fåglar på dessa strandängar är gulärta, rödbena, småtärna, större strandpipare, tofsvipa och den mycket sällsynta sydliga kärrsnäppan. I skonor och mindre vattensamlingar i naturtypen förekommer den gröNFLäckiga paddan. Stora delar av naturtypen har inventerats i samband med ängs- och betesmarksinventeringen. På strandängarna öster om Foteviken klassas vegetationen till 40%

som frisk och 40% som fuktig. Resterande 20% är våt. Naturtypen är öppen, välhävdad och till största delen opåverkad av gödsling. 20% av området uppvisar tydlig påverkan och 10% är svagt påverkad. I naturtypen förekommer även ca 10 kvadratmeter sandblottor. På strandängarna väster om Foteviken, på Hammars näs, finns välhävdade strandängar som till 90% inte uppvisar tecken på gödsling och 10% som visar svaga tecken. 20% av marken är frisk, 50% fuktig och 30% våt. På Hammars näs finns även ett mindre område där hävden har uteblivit och viss vassvegetation har tagit över. Det försämrade området är i ängs- och betesmarksinventeringen klassad som möjlig att restaurera. Den absoluta merparten av naturtypen salta strandängar (127,3 hektar) i området har fullgod bevarandestatus. 23,6 hektar har icke fullgod bevarandestatus på grund av igenväxning med vass.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller skogsbruksåtgärder ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Observera att dessa hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som påverkar Natura 2000-området. OBS hoten är oftast reglerade i föreskrifterna för beslutet om naturreservat.

De största hoten för områdets naturtyper är:

Försämrade eller uteblivna hävd och överbete

Försämrade eller upphörd hävd leder till att värdefulla naturtyper växer igen och att värdefulla hävdgynnade växtarter riskerar att försvinna. Florans artdiversiteten minskar och fåglar kan få minskad tillgång på häckningsplatser och födosöksmiljöer. Särskilt missgynnas vadarfåglar som häckar på hävdade strandängar.

Uteblivna röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning med buskar och träd samt utarmning av den hävdgynnade florans och faunan. Träd och buskar kan användas som utkiksposter av boprederande rovfåglar och kan verka avskräckande för markhäckande fåglar.

För högt betetryck av tamboskap men även överbete av vilda djur som gåsfåglar och hjortdjur, liksom för tidigt betessläpp eller slätter, kan försämrade naturtypers bevarandevärde. Fågelfaunan missgynnas när lämpliga boplatser försvinner på grund av för stora områden med för låg vegetation.

Förändrad hydrologi

Förändringar i områdes hydrologi genom ändringar av markavvattning inom eller utanför området eller genom förändringar av havets naturliga översvämningsdynamik kan få stora konsekvenser för områdets flora och djurliv genom ändrad utökad risk för uttorkning av viktiga småvatten och genom förändring av markkemiska egenskaper.

Exploatering och annan störning

All form av exploatering, bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering, täktverksamhet eller uppläggning av muddermassor med mera, i eller i närheten av området riskerar att försämra områdets bevarandevärde samt påverka utpekade arter negativt. Detta genom att land- och havsområden tas i anspråk och ger upphov till utestängningseffekter på grund av störningar, ökad mänsklig aktivitet, buller etc.

Erosion kan uppkomma på grund av naturlig landsänkning eller upphörd sedimentering men även som en sekundäreffekt av byggnationer och konstruktioner i vatten, på grund av sandsugning och muddring med mera i eller utanför området.

Ett ökat friluftsliv och lösspringande hundar kan verka mycket störande på områdets fågelliv.

Grundgående fartyg som framförs i hög hastighet i vatten över grunda bottnar, riskerar att genom svall eller turbulens riva upp bottensediment och vegetation med ökad grumling och habitatförlust som följd.

Ankring på grunda vegetationsklädda bottnar kan orsaka långvariga och irreversibla skador.

Ljud och ljus kan verka som föroreningar.

Fragmentering och försämrad konnektivitet

Området är ett viktigt delområde i ett större sammanhängande områden av skyddade låglänta kust- och grunda bottenområden. Fragmentering av området, till exempel genom exploatering av vissa delar, kan försämra möjligheterna för arter att utnyttja området optimalt eller att sprida sig inom området eller mellan angränsande områden. Skötsel som avlägsnar kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag kan ge försämrad konnektivitet inom området.

Eutrofiering och överfiske

Drivande algmattor, oftast bestående av fintrådiga alger, kan uppstå. Fenomenet orsakas av överfiske av stora rovfiskar som genererar kaskadeffekter i födoväven samt av övergödning. Algmattorna ger upphov till syrgasbrist, utsöndrar giftiga ämnen, hindrar fisk att söka föda samt hindrar evertebrater med planktoniska larvstadier att bottenfälla. På näringsfattiga ängsmarker som gödslas (även på naturlig väg av till exempel stora mängder betande gäss) kan florans artdiversitet minska.

Fiske

Överfiske kan leda till födobrist för arter beroende av fisk samt bifångst av sjöfågel. Fiske med vissa redskap kan leda till skador på bottenfauna och flora.

Kemikalier

Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande åkrarna kan påverka områdets naturvärden negativt genom till exempel påverkan på insekter och floran. Olje- och kemikalieutsläpp i vattenmiljöer kan ha stor negativ inverkan liksom båtbottnfärger.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27–29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art- och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken.

Skydd och reglering

Bortsett från ett mindre område, som gränsar till väg 100, i Natura 2000-områdets södra del är hela området avsatt i det mer omfattande naturreservatet Foteviksområdet som bildades 2011-05-19. De oskyddade delarna utgörs främst av ickenaturtypen öppen kultiverad mark (6911) samt ett litet område salta strandängar (1330). Vellinge ängar omfattas av flera nationella och internationella konventioner och åtaganden. Föreskrifterna för naturreservatet Foteviksområdet, i vilket Vellinge ängar ingår, förbjuder bl.a. markexploatering som kan skada området, användande av bekämpningsmedel och växtnäringssämnen, utsättning av främmande arter samt uppförande av master eller vindkraftverk. Det är inte tillåtet i området att bedriva annan markanvändning än bete i det område som utpekats som betesmark enligt reservatsbeslutets tredje bilaga. Länsstyrelsen anser därmed att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade.

Prioriterade bevarandeåtgärder

Vellinge ängars höga naturvärden är i första hand knutna till de öppna betesmarkerna med lång hävdkontinuitet samt till det grunda havsområdet. Den viktigaste bevarandeåtgärden är således att den årliga beteshävden fortsätter samt att de naturliga vattenståndvariationerna får vara ostörda. Återupptagen hävd på områden utan bete är en prioriterad bevarandeåtgärd. Längs vissa delar av strandlinjen finns behov av röjning av vassvegetation. Strandängarna ska även i fortsättningen hållas fria från buskar och träd för att värna om områdets markhäckande fåglar. En förlängd betessäsong på hösten anses också gynna de växter och djur som är knutna till strandängar. Det är av stor betydelse att bete sker, där det är lämpligt, en bit ut i vattnet. Detta är en förutsättning för områdets unika fågelliv. Bete en bit ut i vattnet håller borta bladvass och annan hög vegetation och ger öppna sandiga och leriga ytor där vadarfåglar kan finna föda. Vid behov kan länsstyrelsen ge tillstånd för skydds jakt på t.ex. rävm, grävling, kråkfåglar och trutar för att minska predationen på fågelägg/ungar.

Restaureringsåtgärder

- Se skötselplan.

Löpande skötsel

- Se skötselplan.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

- ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artdatabankens Artfaktblad (1992–2001) för de rödlistade arterna inom området.
- Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Hansen, J. P., 2018. Recreational boating degrades vegetation important for fish recruitment. *Ambio* 1–13. <https://doi.org/10.1007/s13280-018-1088-x>
- Havs- och vattenmyndigheten 2017. *Åtgärdsprogram för ålgräsängar*. Havs- och vattenmyndigheten, Göteborg.
- Länsstyrelsen Skåne 2007. *Marin inventering av florans och faunan i Foteviken och i Höllvikenområdet*. Underlagsrapport för den marina statusen i området. Rapport 152–06.
- Länsstyrelsen Skåne 2017. *Ålgräs i Skåne 2016 – Fältinventering och satellitbildstolkning*. Rapport 2017:04.
- Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Moksnes P-O m.fl. 2011. *Överfiske – en miljöfarlig aktivitet: orsaker till fiskbeståndens utarmning och dess konsekvenser i svenska hav*. Havsmiljöinstitutets rapport nr. 2011:4.
- Naturvårdsverket, Wirén, M. 2010. *Åtgärdsprogram för bevarande av grönfläckig padda 2011–2016*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket 2011. *Vägledningar för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1*. NV-04493-11
- Olsson, K-A. m.fl. (red), 2003. *Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål*. Lund SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>
- Sveriges geologiska undersökning. 2016. Bilaga. *Vägledningsmaterial över vilka Natura 2000-naturtyper som är känsliga för grundvattenpåverkan*. SGU.
- Östman Ö, m.fl. 2016. *Top-down control as important as nutrient enrichment for eutrophication effects in North Atlantic coastal ecosystems*. *Journal of Applied Ecology*, 53 (4) p. 1138–1147.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

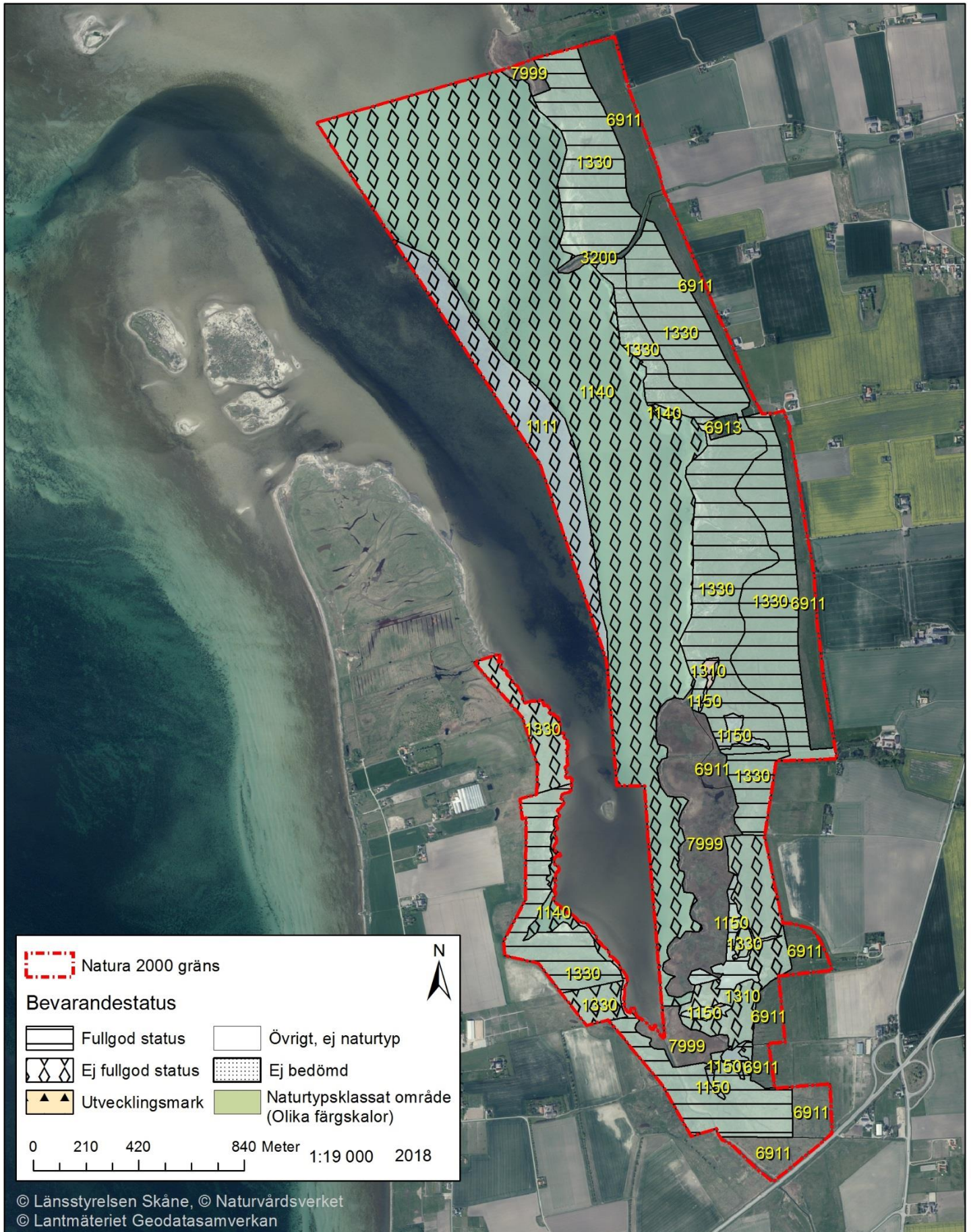
Planförfattare: Kristian Nilsson

Senast reviderad 2018-07-31 av Alexander Regnér & Lena Svensson

Bilaga 1. Natura 2000-området Vellinge ängar, SE0430150 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

- 1110 – Sublittoral sandbankar med vegetation dominerad av marina kärlväxter
- 1140 – Ler- och sandbotten som blottas vid lågvatten
- 1150 – Kustnära laguner
- 1310 – Ler- och sandsediment med glasört och andra årliga växter
- 1330 – Atlantiska havsstränder (*Glauco-Puccinellietalia maritima*, 1330)

Icke-naturtyper

- 3200 – Vattendrag
- 6911 – Öppen kultiverad mark
- 6913 – Trädbärande kultiverad betesmark
- 7999 – Våtmark, icke-natura-naturtyp

Bilaga 3, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B1, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Kärlväxter	Källgräs	<i>Catabrosa aquatica</i>	VU
	Blågrönt mannagräs	<i>Glyceria declinata</i>	VU
	Ängskorn	<i>Hordeum secalinum</i>	EN, F
	Ormax	<i>Parapholis strigosa</i>	EN
	Smal käringtand	<i>Lotus tenuis</i>	NT
	Strandsötväppling	<i>Melilotus dentatus</i>	CR, F
	Busktörne	<i>Ononis spinosa subsp. spinosa</i>	NT
	Etternässla	<i>Urtica urens</i>	NT
	Engelsk skörbjuggsört	<i>Cochlearia officinalis subsp. anglica</i>	NT
	Marrisp	<i>Limonium vulgare</i>	VU, F
	Östkustarv	<i>Cerastium subtetrandrum</i>	NT
	Praktnejlika	<i>Dianthus superbus</i>	EN, F
	Saltmålla	<i>Atriplex pedunculata</i>	EN
	Vårkällört	<i>Montia arvensis</i>	NT
	Vit sminkrot	<i>Buglossoides arvensis var. arvensis</i>	NT
	Bolmört	<i>Hyoscyamus niger</i>	NT
	Åkersyska	<i>Stachys arvensis</i>	VU, ÅGP
	Jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
	Ängsskära	<i>Serratula tinctoria</i>	NT
	Liten kärrmaskros	<i>Taraxacum litorale</i>	NT
	Strandnål	<i>Bupleurum tenuissimum</i>	NT
	Bandtång	<i>Zostera marina</i>	ÅGP
Fåglar	Sädgås	<i>Anser fabalis</i>	NT
	Fjällgås	<i>Anser erythropus</i>	CR, ÅGP
	Stjärtand	<i>Anas acuta</i>	VU
	Årta	<i>Anas querquedula</i>	VU

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
	Brunand	<i>Aythya ferina</i>	VU
	Bergand	<i>Aythya marila</i>	VU
	Ejder	<i>Somateria mollissima</i>	VU
	Vaktel	<i>Coturnix coturnix</i>	NT
	Rapphöna	<i>Perdix perdix</i>	NT
	Rördrom	<i>Botaurus stellaris</i>	NT
	Svart stork	<i>Ciconia nigra</i>	RE
	Vit stork	<i>Ciconia ciconia</i>	CR
	Bivråk	<i>Pernis apivorus</i>	NT
	Brun glada	<i>Milvus migrans</i>	EN
	Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT, ÅGP
	Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	NT
	Ängshök	<i>Circus pygargus</i>	EN, ÅGP
	Duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	NT
	Fjällvråk	<i>Buteo lagopus</i>	NT
	Jaktfalk	<i>Falco rusticolus</i>	VU, ÅGP
	Pilgrimsfalk	<i>Falco peregrinus</i>	NT, ÅGP
	Småfläckig sumphöna	<i>Porzana porzana</i>	VU
	Kornknarr	<i>Crex crex</i>	NT, ÅGP
	Svartbent strandpipare	<i>Charadrius alexandrinus</i>	RE, ÅGP
	Brushane	<i>Calidris pugnax</i>	VU, ÅGP
	Sydlig kärrsnäppa	<i>Calidris alpina schinzii</i>	CR, ÅGP
	Dubbelbeckasin	<i>Gallinago media</i>	NT, ÅGP
	Rödspov	<i>Limosa limosa</i>	CR, ÅGP
	Myrspov	<i>Limosa lapponica</i>	VU
	Storspov	<i>Numenius arquata</i>	NT
	Roskarl	<i>Arenaria interpres</i>	VU
	Kustlabb	<i>Stercorarius parasiticus</i>	NT
	Silltrut	<i>Larus fuscus</i>	NT
	Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	VU
	Småtärna	<i>Sternula albifrons</i>	VU
	Skräntärna	<i>Hydroprogne caspia</i>	NT, ÅGP
	Svarttärna	<i>Chlidonias niger</i>	VU
	Kentsk tärna	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	VU
	Tornseglare	<i>Apus apus</i>	VU
	Härfågel	<i>Upupa epops</i>	RE
	Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	NT
	Berglärka	<i>Eremophila alpestris</i>	VU
	Backsvala	<i>Riparia riparia</i>	NT
	Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	VU

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
	Ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	NT
	Rödstrupig piplärka	<i>Anthus cervinus</i>	VU
	Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	VU
	Svart rödstjärt	<i>Phoenicurus ochruros</i>	NT
	Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT
	Svarthakad buskskvätta	<i>Saxicola rubicola</i>	EN
	Skäggmes	<i>Panurus biarmicus</i>	NT
	Pungmes	<i>Remiz pendulinus</i>	EN
	Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU
	Gulhämpling	<i>Serinus serinus</i>	VU
	Vinterhämpling	<i>Linaria flavirostris</i>	VU
	Lappsparv	<i>Calcarius lapponicus</i>	VU
	Gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU
	Ortolansparv	<i>Emberiza hortulana</i>	VU, ÅGP
	Sävsparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	VU
	Kornsparv	<i>Emberiza calandra</i>	EN, ÅGP
Groddjur	Grönfläckig padda	<i>Bufo variabilis</i>	VU, ÅGP, F
	Ätlig groda	<i>Pelophylax esculentus</i>	LC, F

Bevarandeplan för Vellinge ängar

Syftet med Natura 2000-området Vellinge ängar i Vellinge kommun är att bevara de öppna betesmarkerna med mycket lång hävdkontinuitet och de grunda marina miljöerna som tillsammans utgör en internationellt värdefull lokal för både häckande och rastande fåglar. I området finns även en speciell flora och den sällsynta grönfläckiga paddan.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane